CHRISTIANITAS

Liek na dehumanizáciu človeka: Modlitba ruženca a kresťanský Východ (Druhý diel)

Lucia Laudoniu

16. mája 2023 ✣*Cirkev*

predchádzajúca časť:

Liek na dehumanizáciu človeka: Modlitba ruženca a kresťanský Východ (Prvý diel)

***

Mám rada slovné hračky, najmä keď majú pointu a nie sú len takým dadaistickým žonglovaním s písmenami. Zvuková zhoda latinského slovesa *urere* (spaľovať) a rumunského *urare* (želanie, prianie) je príliš nápadná na to, aby bola produktom náhodného jazykového kríženia druhov. Kontrola v etymologickom slovníku síce ukázala, že príslušný rumunský tvar pochádza z latinského *orare*, ale to ešte nie je posledná kvapka tušu na pijaku. K figuratívnym významom starorímskeho *urere* predsa patrí aj vergíliovská túžba zahorieť láskou, či nie? *Uritur infelix Dido!*

Čo krajšie si možno priať (*urare*), než byť spálený (*uri, ustum iri*) Božou láskou? Keď je Duch Svätý kyslíkom, ktorý ohňu Božej lásky dáva život, potom je Bohorodička tajomnou zápalkou, ktorú si Boh Otec vyvolil, aby zažala tento plameň.

Poďme späť do pravoslávneho Divejeva, kde v roku 1826 žilo len osem mníšok. *Famulus Dei* mních Serafim nadviazal na dielo matky Alexandry, ktorej sa zjavenie Kráľovnej anjelov vrylo hlboko do pamäte.

Regina coelorum však podala pomocnú ruku aj Serafimovi. V novembri 1825 sarovskému pustovníkovi osobne tlmočila prianie vybudovať nový monastier. Podľa svedectva Serafimovho prvého životopisca Nikolaja Motovilova Božia Matka navštívila starca v lesnej húštine na brehu rieky Sarovka v sprievode svätých apoštolov Petra a Jána Teológa (▮▮▮▮▮▮▮▮je grécky prídomok autora Apokalypsy). Na mieste, kde pal udrela o zem, vytryskol prúd vody.

Prameň ako *hierurgia* – posvätný čin a materálna manifestácia vteleného Slova

Prečo sa toľko mariánskych pútnických miest spája s pôsobením liečivých prameňov? Byzantská legenda o Životodarnom prameni (*Ζωοδόχος Πηγή*, pre latinské duše *Fons vivificans*), vďaka ktorej uzrela svetlo sveta aj rovnomenná ikona, siaha do čias, kedy bola vo Východorímskej ríši oficiálnym jazykom ešte stále latinčina. Nad Konštantínopolom držal pevnú ruku rodák z Trácie Lev I. Kým mu na hlave nespočinul cisársky diadém, bol iba obyčajným vojakom. Tohto vojaka si Bohorodička vyvolila, aby sprevádzal slepca k studničke *iuxta civitatem Constantini*, kde podľa prisľúbenia Božej Matky opäť získal zrak. Krátko po tomto zázraku vyrástol nad studničkou nádherný chrám. Prešli roky a voda z tohto prameňa vrátila zdravie aj cisárovi Justiniánovi, ktorý sa na príhovor nebeskej Imperátorky uzdravil z hydropsie.

Fons vitae largiens.

Zdroj: Χρήστης Templar52 / commons.wikimedia.org

Cirkvi, ktoré sa riadia byzantským obradom, oslavujú tieto udalosti prvý piatok po Pasche. V Rumunsku je sviatok zázračného prameňa vo Vlachernách, známy pod názvom *Izvorul Tămăduirii*. Kňazi v tento deň vykonávajú takzvané malé svätenie vody (*aghiasma mică*). Posväcujú sa aj vodné toky a verí sa, že tento sviatok praje studniarom, ktorí môžu naraziť na vodu ľahšie, než v iné dni.

To, čo sa stalo pri sarovskej pustovni a neskôr napríklad v Lurdoch, je svojím spôsobom *repetitio eventorum* z Konštantínopola 5. storočia – Panna Mária dáva vodnému toku uzdravujúcu moc skrze Krista, ktorý je *Fons vitae*, Prameň života.

Bohorodička je mystickou fontánou, ktorá prináša christologický prameň do všetkých kútov desakralizovaného sveta a kropí ním zem ako krstnou vodou *egredientem de coelo.*

Synonymom latinského *fons* nie je len *puteus* (studňa), je ním tiež vnútorná príčina vecí (*causa atque fons rerum*) a rečového prejavu (*ex iis fontibus unde omnia ornamenta dicendi sumuntur, oratorum partus atque fontes*). V tomto zmysle je Matka Pána pravdivým prameňom Slova, *Fons Verbi.*

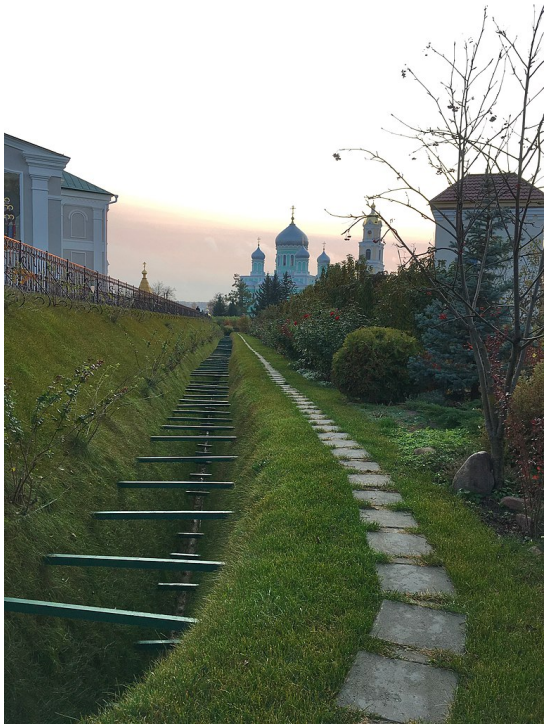
Pravidlo Presvätej Bohorodičky, také drahé srdcu ruského starca Serafima, je vo svojej podstate verbálna *ἁγίασμα,* teda hieratická studňa naplnená kvapkami slov namiesto vody. Symbolika posvätného prameňa aplikovaná na východné modlitebné pravidlo podobné ružencu je Západu zatiaľ neznáma rovnako, ako rozprávanie o Svätej priekope požehnanej krokmi Matky Božej.

Svätá priekopa

Veľký pôst 1829 bol pre ruskú cirkev dôležitým medzníkom, rodiaci sa monastier v Divejeve konečne dostal sľúbené tri hektáre pôdy. Prečo o ne budúci svätec Serafim tak veľmi stál? Sotva mohol zabudnúť na zjavenie Prečistej Panny, ktorá s ním prešla asi osemsto metrovú cestu vôkol budúceho konventu, čím

zároveň vytýčila jeho hranice.

Cesta, kadiaľ Panna Mária osobne kráčala, bola v roku 1830 ohradená železnou konštrukciou. Tak vznikla takzvaná Svätá priekopa alebo kanál, „kanavka“ (*Святая канавка)* ohradená ochranným valom zhotoveným samotným Serafimom. Od práce ho neodradila ani nepriazeň počasia a typická ruská zima.

Priekopa Presvätej Bohorodičky. Miesto, kadiaľ kráčala Božia Matka, je ohradené železnou konštrukciou, vedľa sa nachádza chodník pre pútnikov.

Zdroj: LiviyaStoly / commons.wikimedia.org

Sarovský divotvorca odovzdal svojim učeníkom posolstvo Bohorodičky, podľa ktorého každý, kto prejde vôkol celej Svätej priekopy so stopäťdesiatimi Zdravasmi na perách, navštívi Jeruzalem, Athos aj Kyjev v jednom. Prečo v zjavení figurovali tieto tri sídla? Jeruzalem je kolískou Evanjelia, Athos symbolizuje *patrimonium patrum* s gréckymi mníšskymi skufiami na hlavách a Kyjev zasa fúziu Východu so Západom, ktorá sa personifikovala napríklad v osobe svätého Dimitrija Rostovského, autora dvojdejstvového hudobnodramatického opusu *Rostovské mystériá* s prvkami talianskej barokovej opery a oratória.

Na augustový sviatok Zosnutia Bohorodičky (*Dormitio)* zakvitne „kanavka“ kvetmi, ktoré si veriaci berú domov ako terciárnu relikviu. Kvety, ktoré tu rastú, svedčia o vzkriesení ako biblické myronosičky, síce bez myra, zato s voňavými lupeňmi.

Mníšky vybudovali nad mariánskou priekopou chodník pre pútnikov. Napriek snahe divejevského sesterstva zachovať cestu Panny Márie neporušenú sa ňou v polovici 19. storočia preháňali konské povozy a stavali sa cez ňu mosty. Týmto aktivitám dala červenú až predstavená kláštora Jelizaveta Alexejevna Ušakova, ktorá urobila veľa pre to, aby sa pôvodná trasa nestala korisťou agentov profanizácie. O tú sa postarali najmä architekti Marxových lepších zajtrajškov, ktorí po roku 1927 zakryli Svätú priekopu asfaltom pre motorové vozidlá. „Kanavka“ Matky Božej sa zaskvela v pôvodnej kráse až na prelome 20. a 21. storočia. Mníšky prinášali zadosťučinenie za hriechy sovietov aj tým, že trasu zjavenia obnovovali podľa pôvodných zápiskov

svätého Serafima bez použitia moderných mechanizmov, ručne a s primitívnymi pracovnými nástrojmi. Obnova Svätej priekopy im preto trvala sedem rokov, posledný segment bol nanovo vykopaný len v roku 2006. Svätý „kanál“ prebúdza fantáziu básnika aj tým, že dažďové kvapky na jeho dne pokladá za slzy Panny Márie.

Čo zabráni Antikristovi vstúpiť do kláštora?

„Te ripis et recto flumine ducam.“ – „Povediem ťa brehmi podľa toku rieky.“ Rovno po rieke. Tak píše autor Eneidy. Latinské slovo *ripa* pomenúva riečny breh, násyp, val. Svätoserafímska „kanavka“ sa ponáša na rieku s neviditeľnou vodou z modlitieb podľa vzoru latinského ruženca – blízkeho i ďalekého.

Palestínsky pustovník Jakub mal vo zvyku líhať si do hrobu z dôvodu pokánia: *in sepulchro poenitentiae causa latuit.* Človek sa pri pohľade na ten mariánsky žľab neubráni pocitu, že vidí hlinu vlastného hrobu a aj vrstvenie „duchovnej hliny“ jednotlivých desiatkov je ako pochovávanie hriechu v hrobe pokánia.

Mníšky rady vysvetľujú pútnikom, že podľa miestnej legendy Antikrist nikdy neprekročí prah Divejeva, pretože mu v tom zabráni duchovný štít v podobe Svätej priekopy. A tak sa nad zlatými kupolami miestnych svätýň denne ozýva stotpäťdesiat Zdravasov v duchu odkazu Serafima Sarovského, ktorého v šírení tejto pobožnosti povzbudzovala sama *Purissima Deipara*.

Procesia v Divejeve, ako ju koncom 19. storočia zachytil neznámy fotograf.

Zdroj: commons.wikimedia.org

Čas na „pravoslávny ruženec“ nastáva po večierni, keď na svet už sadá tma. Mníšky vtedy obchádzajú priekopu v procesii a chvália našu Orodovníčku.

Znamenia pokračujú

Predrevolučná ruská literatúra je plná zmienok o zázrakoch spojených s recitovaním modlitebného pravidla so stopäťdesiatimi Zdravasmi a s vykonaním púte na miesto zjavení. *Conversio morum* tu našli doktrinári, voluntaristi, skeptici aj solipsisti.

Známy je príbeh o uzdravení chlapca trpiaceho ťažkou kožnou chorobou. Dieťa nebojácne zostúpilo do vnútra „kanavky“, natrhalo si odtiaľ trávu a kvety a položilo si ich na hlavu pokrytú chrastami. Chlapča sa následne vykúpalo v prameni svätého Serafima. Po návrate domov jeho ochorenie celkom zmizlo.

Hieromartýr Serafim Zvezdinský prevzal od sarovského divotvorcu meno aj učenie. Zo života tohto skvelého homiletika zo staroverečkého prostredia, ktorý sa zjednotil s kánonickou ruskou orthodoxiou, je známych niekoľko svedectiev o blahodarnej sile ružencového Pravidla k Bohorodičke. V roku 1922, keď pravoslávny vladyka Zvezdinský vykonal púť do Divejeva, sám uvidel Presvätú Pannu, ako kráča „svojou“ priekopou…

„Už sa zotmelo, keď sme vyšli z chrámu a vybrali sme sa k priekope, ktorá bola podľa slov svätého Serafima posvätená krokmi Matky Božej. Po násype sa pomaly pohybovali tiché postavy mníšok s modlitebnými šnúrkami (*čotky*) v rukách a ticho šepkali modlitbu Požehnaná si medzi ženami,“ opisuje atmosféru v Divejeve Anatolij Pavlovič Timofijevič. Tento kyjevský lekár sem zavítal v roku 1926. To už nad kláštorom zvonil komunistický umieráčik.

Nebeská Pani zasahuje

Ako to všetko súvisí s Fatimou, o ktorej pravoslávne mníšky vedeli málo alebo dokonca vôbec nič?

V oboch prípadoch Bohorodička kládla dôraz na *orthopraxis* a na silu modlitby zloženej z pätnástich desiatkov Zdravasov a na boj proti Antikristovi.

Prvé zjavenie ruskej mníške Alexandre (1760) a mariánske vízie dané starcovi zo Sarova však Fatimu časovo predchádzajú, čo vytvára priestor na úvahy, či sú fatimské posolstvá kontinuum udalostí z Divejeva, respektíve či s nimi nejako súvisia. Prosba za obrátenie Ruska sužovaného boľševickým terorom sa v tomto kontexte ukazuje ako obzvlášť dôležitá.

V roku 1917 sa pravoslávnym mníškam podarilo zaregistrovať svoj objekt ako roľnícke družstvo a na nejaký čas odviesť pozornosť orgánov verejnej moci. Ideologická ruka však čakala na vhodnú príležitosť, aby udrela na monastier – a tá prišla ako zlodej v noci. V rovnakom roku sa užialená Božia Mať zjavuje portugalským dietkam. Náhoda? *Nescio, annon verum hoc sit!*

Byzantsko-ruská varianta ruženca spája ženský pravoslávny konvent v Divejeve s fatimským odkazom.

Zdroj: Иван Берестов / commons.wikimedia.org

Pravoslávie a Fatima – *pas d’action* bez konca

Nie všetci pravoslávni kresťania veria v legitimitu fatimských posolstiev. Tí, ktorí o nich nepochybujú (a nájdu sa našťastie aj takí!), prišli so zaujímavou hypotézou.

V článku Pravý odkaz Fatimy? (*The True Message of Fatima?*), ktorý sa objavil na portáli Orthodoxengland.org.uk nám anonymný (!) pravoslávny redaktor „tlačí do hlavy kaleráby“, že „inštitucionalizovaný katolicizmus“ myšlienky Krásnej Panej údajne „zmanipuloval“! Usilovne konšpiruje, ako „západniari“ pomáhali ničiť svätú Rus za výdatnej pomoci rímskych pápežov. Antilatinské *delirium tremens*, nad ktorým sa človek pousmeje ako nad burianovskou kabaretnou performanciou od nemocničnej pokladne.

Lenže pravoslávny stĺpčekár má v niečom aj pravdu. Správne poznamenáva, že „komunizmus nie je nijaký originálny ruský *abusus*, ale vznikol „z materialistického protestantizmu“. Bol teda „západnou chybou (artificiálne) zavlečenou do Ruska“, súc omylom, ktorý „doviedol typický západný materializmus do jeho logického extrému“. Priklincuje to výstižným bonmotom, že „duchovná nečistota plodí len duchovnú nečistotu“. *Impuritas spiritualis*.

„Nepochybujeme o tom, že vo Fatime v roku 1917 sa stalo niečo výnimočné,“ zvučí zvon pravoslávnych Angličanov, ktorí sa žiaľ pod svoj článok nedokázali podpísať. Za pozornosť stojí najmä názor, že onen „biskup v bielom“ nie je prvý muž svätopeterského stolca, ale patriarcha Tichon Bellavin – prvohierarcha moskovskej patriarchálnej katedry, ktorého Leninov režim pripravil o zdravie, dôstojnosť a slobodu. Pripomíname, že ruskí patriarchovia nosia kamilavku (*клобук*) špecifického tvaru so závojom a táto pokrývka hlavy má bielu farbu.

Stále nedocenený liek

Žiaden kresťan nepochybuje, že schizma je rana v srdci Božej Matky a žabomyšie vojny medzi Východom a Západom už uhasili mnohé úprimne zapálené sviečky pri Jej ikone.

Modlitebné pravidlo, ku ktorému *Theotokos* vyzýva obe pľúca Cirkvi, je doposiaľ nedoceneným liekom na dehumanizáciu človeka, pred ktorou nás Fatimská Kráľovná explicitne varuje.

Sanctissima Deipara salva nos!

Zdroj: commons.wikimedia.org

Je veľká škoda, že slovenskí katolíci hlásiaci sa k byzantskej liturgii stále neobjavili túto regulu Presvätej Bohorodičky, keďže jej hlboko východný charakter, tropáre a metánie (poklony) vychádzajú z tradície byzantsko-slovanského obradu – a tá by slovenským gréckokatolíkom nemala byť cudzia! Chceme snáď

vymazať z našich synaxárov egyptských eremitov s ich „pred-dominikánskym“ *psalterio* (abl.) *Virginis Deiparae* a naďalej sa tváriť, že Divejevo neexistuje? Nestačia nám svedectvá Dimitrija Rostovského, Serafima zo Sarova, sovietskeho starca Zachariáša alebo hieromučeníka Zvezdinského, ktorí počúvali hlas Presvätej Bohorodičky a napĺňali jej túžbu obnoviť východnú cirkev v súlade s jej vlastnou spiritualitou? Načo je dobré kradnúť paraliturgické plody zo susedovie západného stromu (akokoľvek zdravého a mocného!), keď máme svoj vlastný úrodný sad?

Nuž, či sa modlíme túto východnú regulu alebo západný ruženec, obe modlitby sú mystickou harfou, na ktorej môžeme vylúdiť nádherné tóny. Siločiary súvislostí nás v treťom diele článku dovedú k ruským ikonám, ktoré je možné interpretovať vo svetle posolstiev Fatimskej Panny. Majú zjavenia Kráľovnej duší v dedine Kolomenskoje v roku 1917 niečo spoločné s Fatimou a čo napísali katolícki autori o Svätej priekope v Divejeve? V pokračovaní sa ďalej dočítame, ako petrohradský profesor psychiatrie precítil silu Anjelského pozdravenia.

URL adresa článku: http://christianitas.sk/liek-na-dehumanizaciu-cloveka-modlitba-ruzenca-a-krestansky-vychod-druhy-diel/